

Austatud lugeja!

Kui loodusteadlased püüavad avastada juba olemasolevaid seadusi, siis juristid näevad enda missioonina seaduste kirjutamist, tõlgendamist ja rakendamist. Ühed uurivad maailma, teiste ambitsioon on selles toimuvat korraldada.

Enamiku käesoleva Juridica numbris avaldatud artiklite autorid on eesmärgiks võtnud juba valmis kirjutatud ja kehtima pandud õiguse tõlgendamise. Kunagi ütles mulle üks ärimees, et nõukogude juristid tõlgendasid seadust, praegu peaksid juristid seadust lihtsalt rakendama. Ju sai tema tõlgendamisest aru nii, et see tähistab seaduseteksti väänamist, seadusest selle otsimist, mida sinna keegi kunagi pannud pole. Tegelikult aga on selge, et riigikorrast olenemata eelneb seaduse rakendamisele alati vajadus tekstist aru saada, seda tõlgendada.

Kuid aru ei tule saada mitte ainult seadusetähest. Nii on erinevalt kehtinud tsiviilkoodeksist kahju hüvitamise õiguses nüüdseks võetud omaks põhimõte, kus kohustuse tekkimise aluseks pole üksnes leping või kirjutatud seadus, vaid kohustused võivad tuleneda ka nn üldisest hoolsuskohustusest. Veelgi enam, sellise üldise hoolsuskohustuse rikkumine võib lisaks kahju hüvitamise kohustusele kaasa tuua ka kriminaalvastutuse. Seaduse rakendajale tähendab selline muudatus nõuet tunnetada mitte üksnes seadust, vaid ka ühiskonda ja seda mitte oma mätta otsast, vaid üldiselt, ühiskonna kui terviku seisukohast vaadatuna. Nii liigne leebus kui ka ülemäärane rangus üldiste hoolsuskohustuste sisustamisel võib kogu meie elukorraldust oluliselt väärata. Seetõttu on toimunud muudatuste näol tegu tõsise väljakutsega meie ehk üpriski formalistlikule õigusemõistmisele ja juristkonnale üldse. Deliktiõigusel peatuvad lähemalt mitmed selle numbri artiklid, samuti lahkab üldise hoolsuskohustuse teemat servapidi J. Sootaki artikkel, mis käsitleb ettevaatamatusdelikti.

Mida abstraktsem on reegel, seda suuremad on selle tõlgendamise võimalused ja suurem kohtute otsustusulatus. Vaieldamatult on taoliseks abstraktseteks reegliteks põhiõigusi kehtestavad põhiseaduse normid. Käesolevas numbris leiavad käsitlemist sellised põhiõigused nagu õigus võrdsel kohtlemisele ja väärkohtlemise keeld. Mõlemal juhul püüavad autorid pakkuda kindlaid põhimõtteid, millest kohtud võiksid vastavate põhiseaduse normide rakendamisel juhinduda.

Tore on tõdeda, et Juridica ei ole seekord nii Eesti-keskne kui ehk tavaliselt. Sellest numbrist leiab lugeja R. Värgi artikli humanitaarse interventsiooni teemadel, mis analüüsib maailmamastaabis hetkel väga oluliseks tõusnud küsimust sõjalise jõu kasutamise õigustatusest teise riigi suhtes. Mõtlemapanev on artiklis püstitatud küsimus, kas me üldse saame rääkida inimõiguste universaalsusest.

Eesti-keskseks ei luba meil jääda ka Eesti pürgimine Euroopa Liidu liikmeks. On hea meel, et saame sel aastal senisest enam vahendada Juridica paber- ja võrguväljaande lugejatele Euroopa Liidu õigusega seotud temaatilisi artikleid. Möödunud kümnendi jooksul on ajakirjas märksõna „Euroopa Liit“ all ühtekokku avaldatud 75 artiklit. Nende hulgast pälvis rahvusvahelise tunnustuse Tartu Ülikooli õigusteaduskonna doktorandi Mario Rosentau essee „Euroopa konstitutsioon – kas vajadus või unelm?“, millest kirjutas Juridica ka oma viimases numbris. Artikkel ise avaldati läinud aasta kuuendas väljaandes. Avatud Eesti Fondi sihtotstarbeline toetus euroteemaliste artiklite avaldamiseks 2003. aasta numbrites oleks senitehtule tõhusaks täienduseks. „Euroartiklite“ täisversioonid avatakse kõikidele võrguväljaande külastajatele vabaks kasutamiseks. Viimaste arv näitab aga jätkuvat tõusu. Nii pöörduti Juridicum andmebaasi poole jaanuaris rohkem kui 2000 arvutist enam kui 200 000 korda. Keskmine külastajate arv ulatus 185 kasutajani päevas. Jõudu kõigile lugejatele ja kirjutajatele ka edaspidiseks!

Katrin Prükk